

U OV

SIB
Naučna

GODINA
XIV

CIJENA 40 DINARA

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

LIST IZLAZI SRIJEDOM

ŠIBENIK, 1. RUJNA 1965. GODINE

Autobusni promet veoma je intenzivan ovog ljeta. On bilježi stalni porast putnika i broja linija na našem području, koje je tako povezano sa svim važnijim centrima u zemlji. Do povećanja autobusnog prometa došlo je usprkos nekim ozbiljnim teškoćama, osobito u pogledu nabave guma za ova vozila cestovnog saobraćaja.

Na Martinskiju svakih nekoliko minuta pristižu redovni autobusi ili izvanredne pruge, izletnički autobusi ili drugi. Osim toga, najviše turista prevozi se autobusima u okolna mesta. Oni uglavnom udovoljavaju potrebama, ma da još uvijek ima prigovora od strane pojedinih turističkih društava, da je "reduciran" ili nedovoljan broj linija za neka mjesto.

Na slici: pristanište i parkiralište na Martinskoj u vrijeme kada više autobusa čeka da bude prevezeno splavima, ili da odvezu svoje putnike u Vodice, Pirovac, Tijesno ili Murter.

Kao se govorilo o novim privrednim mjerama i kad su se direktno gradnji upoznavali s intencijama pričuvne reforme, to su još bila teoretska interpretacija, ali domet novih mjeru tek se sada sagledava i to u kontura na kako u radnim organizacijama tako i u budžetu grada. Sada se može i konkretnije diskutirati o tome, kako će se gradani naši komuniti u određenim manevarskim prostorijama oko "zatvaranja kruga svog porečićnog" budžeta, a time i u pokrivanju troškova života, tj. standardu u njezinoj materijalnoj komponenti.

Kroz ovaj mjesec dana od studija na snagu privrednih mjeđu intenzivno se vode diskusije o djelovanju tih mjeru, pa se može kazati da odavno ne namimo takvih diskusija po obimu i fizičkom raspravljanju životnih problema i drugih fenomena vezanih uz nove privredne mjeru. Dakle, sve institucije naše komune, osobito one društveno - političkog karaktera (sindikat, komitet, SSRN i dr.) prosto su pronikle u sve pore koje sobom nesi reforma i to je garancija za usvajanje novih fundamentalnih prepona u prihvatanju naučnih metoda u radu. Diskusija koja se vodila samo jedan dan u koordinacionom tijelu (oko 15 članova), predstavnika stručnih i političkih službi u komuni) daje naslutiti, da će nestati dosadašnjih neujeđenih i disharmoničnih poteza na liniji izučavanja pojedinih problema u svojoj cjelovitosti. Kao dokaz za to možemo navesti karakterističan primjer strukture osobnih dohodaka po liniji SDK i statistike. Baš na ovom sastanku pojavila su se dva oprečna i disharmonična pokazatelja: povećanje osobnih dohodaka od 16% (povećanje preko banke) i 24% preko statistike na području naše komune. Dakle, zarade "prave i krive" iz istih izvora, koje je svatko zastupao na svoj način, ali se dosta nevjericje u oba pokazatela. Čak se o tome pojavio i članak u "Slobodnoj Dalmaciji" kako vlasti disharmonija praćenja osobnih dohodaka, i kako se na isti način javljaju takvi anachronizmi i u drugim pojavama privrednog i društvenog života komune, i to baš u izučavanju pojava statističkih i drugim metodama.

Prosjek je uopćeni broj koji ističe pojavu jednim brojčanim izrazom od kojeg jedinice odstupaju na više i na niže. Ako je pojava masovnija - brojnija tada su jedinice bliže prosjeku. Onda takav prosjek jače ističe zakonomjernost pojave. Iz toga proizlazi da se zakonomjernosti kao prirodnih fenomeni (kroz prosjek i druge indikatore) izražavaju samo u masovnim pojavama. Prema tome, nema prosjeka, a time nema ni zakonomjernosti za tri čovjeka od kojih je po prosjeku temperature jedan već umro, a da je stanje bolesnika zadovoljavajuće. Niti ima zakonomjernosti za tri obitelji od kojih dvije troše svaki dan 3 kg mesa, pa u prosjeku tobože po kg iako ga ona treća obitelj uopće ne troši. Takvi prosjek su žongliranje sa ciframi i nemaju nikakve praktične vrijednosti, jer se tačno zna u kojim masama i kojim homogenosti i masovnosti dolaze do izražaja zakonomjernosti kroz prosjek i takve se masse izračunavaju odgovarajući prosjek i oni su proizlisi iz zakona velikih brojeva i zbog toga prezentiraju određenu zakonomjernost dotične pojave.

Banka ili SDK nije metodološki saobrazila praćenje osobnih dohodaka za potrebe konzumirane u komuni, niti utvrdila vremenske periode praćenja s obzirom na zaradu i isplatu tij. šta je mjesec zarade, a šta mjesec isplate. Konkretno za prvi mjesec ove godine u ukupnoj zaradi Banke nije uključeno periodične obraćene po kojima su isplaćena znatna sredstva radnicima za šest mjeseci. Osim toga banka ne prati osobne dohotke onih radnih organizacija koje posluju kao ispostave na našem terenu (Partizan, Velebit, Kluz, Bagat, Mestogradnja i sl.), jer se knjigovodstvo ne vodi u Šibeniku već u centralnim sredstvima. Razlika se postavlja od 1000—2000 ljudi. Statistika međutim obuhvata sve i lude i isplate.

Eto, zbog čega su nastali dvojni pokazatelji po kojima je Banka izkazala da su prosječni osobni dohodci 38.500 ili 16% veći nego 1964. godine, a statistika 43.000 dinara ili 24 posto veći nego 1964. godine.

Do sada su se pojavljivali dvojni pokazatelji i u drugim pojavama privrednog i društvenog života. Na pr. u raznim referatima može se naći na različiti podatak stanovništva komune i grada Šibenika, na pokazatelje u industrijskoj proizvodnji, prometu i nizu drugih. Sve to dje-

luje negativno na izučavanju tih pojava, a onda i do stvaranja nevjericu u izvorne i druge podatke. Međutim, to se do sada nije mnogo ni uočavalo, jer nije bio ni živ interes za njima u prošlosti, kao što je to sada u eri provođenja novih privrednih mjeru.

Tako su diskusija oko osobnih dohodaka na spomenutom koordinacionom tijelu i objavljeni članak u "Slobodnoj Dalmaciji" upravo došli na pravo mjesto i u pravo vrijeme i poslužiti će da se još detaljnije neke stvari iskrstaliziraju, i zajednički "pokaže prstom" tko je za koje podatke i analize, po stručnosti institucije nadležan da bude izvor u prezentiranju podataka o pojavama. Svi će tada biti vezani uz tu instituciju i oni će biti nadležni u prikazivanju određenih pokazetela i elaborata.

OSOBNI DOHOCI U PRG-SJECIMA

Iz prednjeg izlaganja vidi se da su podaci statistike tačni i da se držimo te institucije u praćenju zaposlenosti i osobnih dohodaka. Međutim, kada se podaci prezentiraju javnosti kroz prosjekte, tada se nailazi na drukčije nerazumjevanje koje proističe iz nedovoljnog mješavina u poznavanju isticanja zakonomjernosti među pojavama od strane građana, čak i obrazovanih ljudi. Matematičko-statistička i ekonomo - statistička kultura važi kao nov pojam kod nas, i isticanje pojava u prosjeku, indeks, percentu, trendu, korelaciji i sl. izaziva žutne, katkada i uvredljive komentare, osobito kada se s tim izrazima prikazuju osobni dohodci, standard, troškovi života i sl. dakle, pojave koje neposredno tangiraju građane.

Prosjek je uopćeni broj koji ističe pojavu jednim brojčanim izrazom od kojeg jedinice odstupaju na više i na niže. Ako je pojava masovnija - brojnija tada su jedinice bliže prosjeku. Onda takav prosjek jače ističe zakonomjernost pojave. Iz toga proizlazi da se zakonomjernosti kao prirodnih fenomeni (kroz prosjek i druge indikatore) izražavaju samo u masovnim pojavama. Prema tome, nema prosjeka, a time nema ni zakonomjernosti za tri čovjeka od kojih je po prosjeku temperature jedan već umro, a da je stanje bolesnika zadovoljavajuće. Niti ima zakonomjernosti za tri obitelji od kojih dvije troše svaki dan 3 kg mesa, pa u prosjeku tobože po kg iako ga ona treća obitelj uopće ne troši. Takvi prosjek su žongliranje sa ciframi i nemaju nikakve praktične vrijednosti, jer se tačno zna u kojim masama i kojim homogenosti i masovnosti dolaze do izražaja zakonomjernosti kroz prosjek i takve se masse izračunavaju odgovarajući prosjek i oni su proizlisi iz zakona velikih brojeva i zbog toga prezentiraju određenu zakonomjernost dotične pojave.

Domaćinstvo mora biti projekt troškova života, tj. potrošnje, ali isto tako mora biti i projekat prihodne strane s tim da se obuhvate sva lica koja na bilo koji način zaraduje svoje domaćinstvu.

Ali i tada (kada budemo komparirali potrošnju s prihodima u okviru domaćinstva) važno je i najvažnije smisao projekta i drugih indikatora, jer oni pokazuju generalizaciju ili upočavanje mnogobrojnih kretanja, koja naravno odudaraju od konkrenih situacija pojedinačnih slučajeva, te u tom kontekstu kao zakonomjernost promatrati takve pokazatelle. Svakako da je za to potrebna navigacija i još neke kulturno-ekonomske i kulturno-statističke predispozicije koje se samo vremenom stječu.

To je stanje za prvi 6 mjeseci 1965. godine, a vidjet ćemo kako će to biti i za novih privrednih mjeru, tj. za prvi sedam ili osam mjeseci 1965. godine, kada se podaci obrade. Smatrali smo neophodnim da razjasnimo ove pojmove u najkratčim ertama, kako bi se izbjeglo "računsko žongliranje" koje se, nažalost, pojavljuje i u lokalnoj štampi te stvara iluziju kod čitalaca kako nema svrhe ovlađati s prosjecima i drugim indikatorima koji ističu zakonomjernosti svojih pojava.

MOŽEMO LI SAZNATI GDJE JE STANDARD KOD NAS POSLIJE OVIH NOVIH MJERA?

Svakako da možemo, ali opet u prosjecima. Izračanuto je da su troškovi života (kroz teoretsku listu za četveročlanu obitelj) porasli za prvi šest mjeseci 1965. godini za 16 posto. Isto tako izračunato je da su troškovi života poslijevi novih privrednih mjeru (kroz porast cijena od 26. VII) porasli za daljnji 25,5% prema prvi šest mjeseci 1965. godine. Žnamo da su osobni dohodci porasli u prvi šest mjeseci 1965. prema dohodima iz 1964. godine za 25 posto, što proistiće da je standard (u njegovoj materijalnoj komponenti) rastao u prvom polugodištu ove godine prosječno 9 posto.

Međutim, ne znamo stanje standarda u VII i VIII mjesecu, jer ne znamo povećanje osobnih dohodaka iz privrednih mjeru, ali kako smo rekli, troškovi života su porasli za 25,5 posto u ta dva mjeseca, prema prvi šest mjeseci ove godine.

Uz ovo objašnjenje nužno je obrazložiti išček neke komponente koje su vezane u aspektu prihodne strane. Naime osobne dohotok izračunavamo prema broju zaposlenih, a ne prema domaćinstvima, i tu nam se pojavljuje nesrazmerna varijacija između troškova i prihoda, jer dok kod troškova uzimamo trošenje obitelji od četiri člana, dotele u prihodima uzimamo projekat pojedinca u radnom odnosu. Međutim, njih može biti dvoje, troje i više zaposlenih iz iste obitelji. Naravno, da je takve obitelji životni standard kudikamo bolji od onog našeg projekta. Osim toga, postoji i už drugih izvora iz prihoda koje mi ne uzimamo u obzir kod ovog našeg teoretskog izračunavanja standarda. To je nedostatak naše metodologije u izračunavanju i o njoj se u zadnje vrijeme na svim nivoima diskutira kako bi se našlo rješenje za što adekvatnije pokazatelje.

Domaćinstvo mora biti projekt troškova života, tj. potrošnje, ali isto tako mora biti i projekat prihodne strane s tim da se obuhvate sva lica koja na bilo koji način zaraduje svoje domaćinstvu.

Ali i tada (kada budemo komparirali potrošnju s prihodima u okviru domaćinstva) važno je i najvažnije smisao projekta i drugih indikatora, jer oni pokazuju generalizaciju ili upočavanje mnogobrojnih kretanja, koja naravno odudaraju od konkrenih situacija pojedinačnih slučajeva, te u tom kontekstu kao zakonomjernost promatrati takve pokazatelle. Svakako da je za to potrebna navigacija i još neke kulturno-ekonomske i kulturno-statističke predispozicije koje se samo vremenom stječu.

b —

Šibenski listi

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

CIJENA 40 DINARA

LIST IZLAZI SRIJEDOM

ŠIBENIK, 1. RUJNA 1965. GODINE

STANDARD U BROJKAMA

Najviše putnika prevezeno autobusima

Na Martinskiju svakih nekoliko minuta pristižu redovni autobusi ili izvanredne pruge, izletnički autobusi ili drugi. Osim toga, najviše turista prevozi se autobusima u okolna mesta. Oni uglavnom udovoljavaju potrebama, ma da još uvijek ima prigovora od strane pojedinih turističkih društava, da je "reduciran" ili nedovoljan broj linija za neka mjesto.

Na slici: pristanište i parkiralište na Martinskoj u vrijeme kada više autobusa čeka da bude prevezeno splavima, ili da odvezu svoje putnike u Vodice, Pirovac, Tijesno ili Murter.

J. C.

Obavještavaju nas inspektori rada

Smrt vreba u svakoj sekundi

Šibenski su radni kolektivi u posljednje vrijeme mnogo toga uradili da bi sigurnost na poslu bila u granicama koje se smatraju normalnim. Svi kolektivi, međutim, ne vode jednako brigu o zaštiti svojih članova. Prilikom uobičajenih pregleda drugovi iz Inspekcije rada Skupštine općine Šibenik veoma često nalaze propuste, koji bi mogli biti kobni. Doduše, nesreća se može desiti i sasvim iznenadno. No, to su rijetki slučajevi i nesreće na radu, u kojima se gube i ljudski životi, obično su posljedica propusta — unesrećenog i onog koji je dužan da se brine da bi sve bilo u redu.

Međutim, toga su redovno neke komponente, ali eto, nije bilo najtežih posljedica. Nadalje, u Tvornici elektroda i ferolegura prilikom pada bagera sa grubilicom koji se kretao povrijeđen je Franje Soda, vozač motornih vozila. Zadobio je više povreda po glavi.

Treći nesretni slučaj desio se u poduzeću "Luka". Unesrećen je Bilač Gojko iz Jadrtovca, učenik u privredi treće godine. Pri obradivanju kratke nož blanjalice našao je na čvor, povratio dasku i tom prilikom Gojko je povrijedio tri prsta lijeve ruke. Povreda nije bila laka, kasnije je izvršena operacija i odrezani su prvi članici prstiju. Prema obavještenju Inspekcije rada, do nesreće je došlo zbog loše organizacije posla i pomanjkanja nadzora stručnog lica za transport teških predmeta.

Prije dva mjeseca desila se nesreća u poduzeću za aluminijske konstrukcije "Palk". Desilo se to prilikom prenosa stroja za rezanje limova iz jedne u drugu prostoriju. Stroj težak 3.700 kilograma, uslijed prevrtanja, prignjećen je Dinku Sparadu iz Grebaštice, koji je izučavao prvu godinu zanata u tom kolektivu. Prema mišljenju Inspekcije rada, do nesreće je došlo zbog loše organizacije posla i pomanjkanja nadzora stručnog lica za transport teških predmeta.

Ta nesreća, međutim, nije bila i jedina nesreća u kojoj je izgubljen život. Samo nekoliko dana kasnije, u Tvornici elektroda i ferolegura desila se ponovo nesreća, u kojoj je izgubio život Slavko Horvat. On je bio član poduzeća za montažu dizalica "Radnike" iz Zagreba. Pao je kroz otvor lifta sa visine od blizu 14 metara. Naime, otvor za montažu lifta nije bio zatvoren ranije postavljenom čeličnom pločom. Čijom se krivnjom ugasio jedan život?

Na posljednje vrijeme zabilježena su također još tri teza nesreća slučaja koja na sreću nisu imala najgore posljedice: nitko nije poginuo. Prvi je zabilježen u poduzeću "Sipad". Naime, sa prikolice automobila prilikom istovara naslaganih dasaka pao je radnik Toma Peran. Razlog pada nije se mogao objasniti,

Skituja

Skituja nije uobičajena pojava. Međutim, skituća ima. Jedan iz tog "uniformiranog društva" krstario je ovih dana šibenskim ulicama. I tko zna koliko bi on vremena, dana i mjeseci, sproveo u skitući da ga nisu zapazili milicionari. No, PETAR MILJEVIĆ — jer o njemu je riječ — nije se samo skitao, već je pravio i izgrede u restoranima. Jednom riječju bio je "zapažen". Zahvaljujući toj "zapaženosti" pojavio se i u kancelariji Suce za prekršaje. Nakon "ugodnog razgovora" skituća Petar kažnjen je sa 10 dana zatvora. Pored toga, "zaradio" je izagnanstvo u gradu Šibeniku, na pokazatelje u industrijskoj proizvodnji, prometu i nizu drugih. Sve to dje-

to eto, zbog čega su nastali dvojni pokazateli po kojima je Banka izkazala da su prosječni osobni dohodci 38.500 ili 16% veći nego 1964. godine, a statistika 43.000 dinara ili 24 posto veći nego 1964. godine.

Standard u novim uvjetima

Zahvat u otklanjanju nekih anomalija u dosadašnjem privrednom sistemu nisu započeli aktima i akcijama oko zamrzavanja cijena 22. ožujka ove godine. To je bila samo jedna od uočljivih mjera u obimnim pripremama ekonomskog i političkog karaktera. Zadiranje u poliku cijena bez rješavanja gorućih pitanja investicione politike u proizvodnji, bez ozbiljnog, rješavanja problema produktivnosti rada, rentabilnosti, kvalitativnog i kvantitativnog rasta proizvodnje, bez uravnoteženja trgovinske i platne bilance, ne bi se u tom privrednom sistemu moglo postići ništa značajnije i trajnije.

U ovom kompleksu pitanja jeste jedna od osnovnih misli koja nas vodi ka rezultatima privredne reforme, a to je pitanje životnog standarda i pitanje raspredjele. Jer, kako je još 30. siječnja prešle godine na jednom savjetovanju u Zagrebu rečeno: »pitanje porasta životnog standarda, jedno je od osnovnih ciljeva socijalističkog društva. Međutim, to nije pitanje koje može riješiti netko »odobzor niti pak bilo koja ekipa stručnjaka. Stabilan i kontinuiran porast životnog standarda, veoma je složen zadatak, čije uspješno rješavanje zavisi od čitavog niza društvenih činilaca, u svim društvenim oblastima i na svim nivoima. Pri tom valja imati na umu ekonomski zakon i ekonomsku računicu, da se taj porast može ostvariti samo upornim radom i nastojanjima vezanim uz porast produktivnosti rada. Danas često govorimo o rentabilitetu, pa kažemo, da će se same takove radne organizacije moći ukloniti u novi privredni sistem, ako je njihova djelatnost rentabilna, kako sa stanovišta društva, tako i sa stanovišta te organizacija. Međutim, sama rentabilnost u proizvodnji materijalnih dobara ili usluga, još ne garantira i produktivnost rada. Rentabilitet se može ocijenjivati za čitavog niza aspekta: kao interni ili eksterni rentabilitet, kao bruto ili neto rentabilitet i tako dalje. To je, rečeno veoma upršćeno, odnos aktive i pasivne jednog poduzeća, iskazan na kraju jednog vremenskog perioda. Pri tome se još ne zna, ili se ne mora znati, kako je, koliko i da li je uopće napredovala produktivnost rada, da li je ona rasla, s kakovim trendovima u pojedinom razdoblju i tako dalje. Prirodno, veća produktivnost rada, osigurat će, u pravilu, i veći rentabilitet, jer je produktivan samo onaj rad, koji pored vrijednosti koje se vraćaju proizvodnji (za proširenju reprodukciju), stvara i višak proizvoda namijenjenih zadovoljavanju društvenih i pojedinačnih potreba) općoj i ličnoj potrošnji, posebno potrošnji službi za društveni standard. A to zadovoljavanje potreba odvija se putem tržista ili posebnih usluga. Sasvim je sigurno da nije svejedno koliko će proizvoda doći na tržiste i po kojoj cijeni, te prema tome u kolikoj mjeri će biti zadovljene te potrebe. Gledajući sa stanovišta jedne radne organizacije, ona može ostvariti određen rentabilitet uz manje ili veću produktivnost rada, pa čak i izvjesno zanemarivanje produktivnosti rada. To je slučaj osobito sa poduzećima, koja su »sigurna« u pjasman svoje proizvodnje i koja imaju »svoje« tržiste. Takav rentabilitet nije rentabilitet visoke proizvodnje i produktivnosti rada, već je

rezultat računice pa i pokušaja monopoliziranja tržista. Instrumenti privredne reforme treba, zato, da pronadu rješenja za sve takove slučajeve, da rentabilitet i produktivnost rada svedu na relacije koje će dati prevaru visoko produktivnom radu.

Godi su potrebni zahvati da bi se to postiglo?

Maksimalno koristenje kapaciteta, brže usavršavanje organizacije i tehnologije, primjena suvremenih dostignuća i racionalizacija uz punu zaposlenost radnika na svakom radnom mjestu, kao i u zaposlenju onih koji su potencijalni proizvodnici u društvenoj proizvodnji, ubrat će povećanje produktivnosti rada, a time stvarati i šire uvjete za podizanje životnog standarta radnih ljudi.

Analizirajući svaki od ovih elemenata, mnoge radne organizacije su došle do zaključka da imaju velik broj radnika za tekući proizvodni proces. Ti radnici egzistiraju na niskom dodatku u svojim organizacijama. Time se otežava postizanje veće produktivnosti rada, ali i ozbiljnije proširenje standarda radnicima, koji su neophodni u procesu proizvodnje i privredovanja. U početku se vjerovalo da je rješenje ovog pitanja u otpuštanju većeg broja radnika, ali se, uporedo sa prvim koracima reforme, počelo postupati znatno opreznije. Rješenja još uviđek imaju u bržem stručnom ospozljivanju i prekvalifikaciji ovih radnika, kako bi lakše prelazili u one djelatnosti, koje će se nužno brže razvijati, a posebno u takozvane tercijarne djelatnosti.

Istovremeno u nizu radnih organizacija, moguće je ići na rad u dvije ili više smjena u koje se mogu uključiti radnici, koji su postali »višak radne snage«. Neka poduzeća to su već počela provoditi u praksi, što se pokazalo sasvim pravilnom mjerom i sa stanovišta preciznije. To bismo u stanicu smislu povezali s onim što smo naprijed kazali. Uvođenje novih smjena nemoguće je zamisliti bez racionalnijeg i produktivnijeg privredovanja i potpunijeg koristenja kapaciteta. Tu treba proučiti mnoge momente koji racionalizaciju i produktivnost sputavaju, a posebnu pažnju valja pokloniti tržištu i organizaciji rada.

Zajedno s ovim organizacionim i proizvodnim naporima, postaje sve više neophodno, da radne organizacije, pa i sama komuna, pristupe planiranju životnog standarda radnih ljudi. Planiranje životnog standarda na svim nivoima povezano je rezultate razvoja i povećanja produktivnosti rada. Svako fiktivno planiranje tog standarda koji bi se očitovalo samo u povišenju dohotka, bez osnova

u materijalnim mogućnostima radne organizacije, vodilo bi u suprotne, negativne rezultate. Ako se takvo planiranje postavi pravilno i ostvari REALNO povišenje životnog standarda, radnički čovjek će postati osnovni pokretni faktor u radnoj organizaciji i u socijalističkom društvu. Stoga, svaki investicioni ili drugi zahvat, treba da se promatra sa stanovišta koliko sve to utječe na povišenje životnog standarda. To je jedan novi kvalitet kojem je, opravdano, dato prvenstvo. I neće ga trebati shvatiti samo formalno, samo kao napisano načelo nove privredne politike, već kao jednac od mjerila, pa i stimulansa, za sve konkretnе akcije. U tom pogledu, trebat će dosta stručnosti, pa i umjestrnosti u donošenju pojedinih odluka za proizvodnju svake radne organizacije. Mora biti isključena svaka brzopletost ili samo improvizacija.

Što je do sada sputavalo jači porast životnog standarta radnih ljudi u posljednjih nekoliko godina? Da li je on rastao i kako?

Prije svega postojeće teškoće u proizvodnji, koje nastaju, između ostalog, i pod utjecajem vanjskih faktora na međunarodnom tržištu odrazile su se i na standard. Latentno pitanje povećanja izvoza i smanjenja uvoza, do sada nije bilo pozitivno rješeno. Izvjesna usklađenosć u tom pogledu postizala se više na pasivni način (ognjenje uvoza), nego aktivnim izvozom. Dugo nas je, zatim,

pratiла nedovoljna razvijenost i efikasnost ostalih društvenih djelatnosti. Prijе svega, stalna tendencija zaostajanja poljoprivredne proizvodnje i poskupljenje poljoprivrednih proizvoda, nedovoljna i sve skuplja stambene izgradnje, nerazvijeno zanatstvo i trgovina i nedovoljno razvijene komunalne usluge. Nezamislivo je ostvarivati povećanje životnog standarda na osnovu povišenja produktivnosti rada, bez poduzimanja sistematskih mjerila za rješavanje ovih pitanja.

U novim uvjetima poljoprivrednoj proizvodnji treba posvetiti zaista izuzetnu pažnju. Tu ima još niz neriješenih problema, od kojih je svakako na ovom području, najteži onaj u pogledu »rasipanja« radne snage sa selom, zatim »dvjovnostu« zanimanja u gradu i selu, i tako dalje. Sve je to imalo za posljedicu nisku proizvodnju i visoke cijene poljoprivrede. S obzirom na ulogu prehrane u životnom standardu radnih ljudi, pokloni će se posebno: originali otlanjuju postojećih anomalija. Pri tome ne valja zaboraviti, da je jedan od putova za takva trajnija rješenja, brže proširenje društvenog zemljista koje je u stanju da osigura predviđeno za povećanje tržišne preciznije. Velika usitnjeno zemljista čak i na ovom našem »nepoljoprivrednom« raoniku, pa i njeno napuštanje, neobradeno bili su uzrokom čestom »deficitu« nekih poljoprivrednih proizvoda i visokim cijenama. Što je pogodalo standard radnih ljudi. (J. C.)

Nove privredne mjere imaju i svoj valjan rezon i čvrst oslonac. Promaknute su u realan život s ciljem i uvjerenjem da se u sveopćem poslovanju i privredovanju uvedu reguli koje će zamjeniti pothranjivanje neradiši i stimulirajući onih koji dobro rade, ali uporedno s tim ne zaraduju dovoljno. Sve je to tako trebalo biti, i bit će, nema sumnje, ali da su neki, pojedinci i kolektivi, pokušali loviti u mutnom nedovjedno je. Te su se pojave, istini za volju, mogli očekivati, i očekivalo ih se, ali da će biti tako već broj onih koji će pokušati da neradom platite svoj tobčani rad — nije se predviđalo. Tako je bilo u mnogim mjestima širok zemlje. Naravno, najviše nas zanima koliko je bilo tih »kalkulacija na krivom kolosjeku« na području šibenske komune. Bilo ih je i zahvaljujući tržišnim inspektorima Skupštine općine Šibenik neke od tih uočenih nepravilnosti prezentiramo našim čitaocima.

Kalkulacije na pogrešnom kolosjeku

Pojednoprivredna zadruga »Slanica« u Murteru povišila je prodajne cijene određenih rješenja Odjela za privrednu Skupštine općine Šibenik. Cijena govedenog mesu bila je povećana čak za 320 dinara po kilogramu. Zahvaljujući intervencijskim Tržišnim inspekcijama su vratile na određenu »visinu«.

Nadalje, trgovinsko poduzeće »Tehnomaterijal« je obustavilo prodaju ogrevnog drveta u roku od sedam dana, pa je protiv tog poduzeća podnesena prijava. Trgovinsko poduzeće »Kornat« na kojoj obuči svih vrsta obraćunavao je dva posto višu cijenu od odobrene. Trgovinsko poduzeće »Ishrana« je deterđenima povišilo maržu za 5 posto iznad određene. Na osnovu takvog obračuna »zarađeno« je 35.450 dinara, ali će se ta suma, sasvim razumljivo, odvezuti poduzeću.

Na ljestvi prijestupnika našla se i poljoprivredna zadruga »Fedinstvo«. Ta zadruga, naime, nije prijavila maržu po grupama, nego prosječno ostvareno maržu kroz tromjesečje koja je iznosila, kako su nadležni organi bili obaviješteni, 16,54 posto. Međutim, kada su tržišni inspektorji izvršili kontrolu utvrdili su da je stvarna marža iznosila 24,10 posto.

Trgovinska poduzeća »Plavina« formiralo je prodajne cijene limuna po kalkulaciji od 31. srpnja uz maržu od 52,23 posto. Poduzeću je odobrena marža za formiranje cijena južnom voću od 30 posto, ali kako su limuni stigli u toku popisa, poduzeće je formiralo maloprodajnu cijenu limuna po novim cijenama, iako taj artikal bio nabavljen po starim cijenama. Postignuto razliku u cijeni poduzeće je pohranilo u svoj poslovni fond.

Trgovinski pomoćnik Emil Stojko, zaposlen u trgovinskom poduzeću »Ishrana«, prilikom popisa robe u prodavaonici odvojio je sedam vreća bračna tipa 400 u težini od 420 kilograma i odvezao ih u tuđu kuću, kod jednog privatnika. No, Emil je navedenu količinu brašna ponovo vratio u skladište prodavaonice s namjerom da brašno pusti u prodaju, ali, naravno, po novim cijenama.

Prodavaonica »Borac« počela je prodavati robu po prodajnim cijenama neuvećanim za republički i savezni porez na premet, pa je radi toga moralo oscijljiti ponovo izvršiti popis robe.

Ugostiteljsko poduzeće »Rivijera« je izvršilo povećanje ci-

jena za vanpansionske usluge i to u iznosu od dvanaest posto za hranu i 20 posto za piće. U trenutku kad se ovo poduzeće našlo u teškoj situaciji zbog masovnog otkazivanja ugovora od strane inozemnih agencija, poduzeće je smizilo i pansionске usluge od 13 do 20 posto. Zahvaljujući tome »Rivijera« je ponuđila svoje objekte prolaznim gostima.

Ugostiteljsko poduzeće »Šibenik«, koje u svom sastavu ima restorane, gostionice i bife, izvršilo je samo jedno povećanje cijena i to tek na dan 12. kolovoza. Povećanje u prosječku iznosi 20 posto i za hranu i za piće. Baš zbog takve politike poduzeće nije došlo u situaciju da mu u objektima bude smanjen promet.

Tržišna inspekcija Skupštine općine Šibenik izvršila je dobrobit dijelom zadatka koji je pred nju bio postavljen. Zahvaljujući tome inspekcija je podnijela 19 prijava Sucu za prekršaje zbog nedostavljanja podataka o visini marže i napisnih lista. Tužilaštvo je Tržišna inspekcija podnijela prijavu protiv trgovinskog poduzeća »Tehnomaterijal« zbog obustavljanja prodaje ogrevnog drveta. Kontrolom primjene marže Tržišna inspekcija Skupštine općine Šibenik konstatirala je da većina privrednih organizacija, koje su dostavile maržu, nisu dobro proučile propise za primjenu novih mjerila pa su, kako smo i vidjeli na nekim primjerima, ustanovljena odstupanja. Po obavljenoj kontroli inspekcija će podnijeti prijave za prijestupe i prekršaje, kao i za krivična djela i oduzimanje razlike u cijenama.

Cijenjica da je prijestupa bilo nikoga ne raduje, iako su se prijestupnici očito bili prerano obradovali da će im to donijeti materijalne koristi. Isprao je, međutim, kako narod kaže, račun bez krčmara. Nadzor nad primjenom novih privrednih mjerila, a ovdje se uglavnom radi o trgovinskim organizacijama, veoma je dobrodošao. Sto više — šibenski tržišni inspektor trebalo i nadalje biti budni i nemilosrdni prema onima koji kalkuliraju u progresno vrijeme, na krovom mjestu i na pogrešnom kolosjeku. Odmirene, ali ne i blage kazne, bile bi, vjerujemo, dobra pouka za one koji vole vršiti prijestupe, ali nerado priznaju da ti prijestupi nisu normalni, moralni ni socijalistički. Jer, teško je povjerovati da toga nisu svijesni. (B)

Sfere neosnovanih interesa

VELIKI broj radnih organizacija mora da dio radnog vremena posvećuje problemu međuljudskih odnosa. Bez obzira na ishode »mironih i drugih konferencija, svaki problem na ovoj relaciji ostavlja jake tragove na rezultate poslovanja i onda kada sve to nije odveć uočljivo.

U analizi postavljenog problema trebalo bi praviti razliku između pojma grupe (i njenog djelovanja) i ideje (i općenito shvaćanja pojedinih pojava i odnosa). Svaka grupa u stvari i polazi od nekoga svog shvaćanja, ali su njene karakteristike prvenstveno u personalnom sastavu. Ta formacija nastaje okupljanjem ljudi koji imaju zajednički ili slične interese, što onda uvjetuje shvaćanja i »program« grupe. Grupaštvo stoga ne može nikako imati neku progresivnu društvenu misiju, jer je zatvoreno u svoje vlastite okvire, ne priznavajući u punoj mjeri odnose i interese ostalih pripadnika zajednice. Ono najčešće niče iz niskih, egoističkih pobuda, u krugu familjarnosti, staleštva, malograđanstva, snobizma i profesije. Grupa uslijed svoje niske moralne svijesti nisu dorasla integriraju svoje interese i snage sa ostalim članovima zajednice.

U radnim zajednicama se ispoljavaju najčešće grupe onih, koji su sticajem okolnosti osigurali sebi visoke osobne dohotke, veće funkcije i rješili osnovna pitanja svoga standarda. Pripadnici tih grupa ne mogu slijediti nova tehnološka saznanja u proizvodnji, moderniju organizaciju rada i općenito savremene odnose u proizvodnji i izvan nje. Njihova aktivnost je u kontradikciji sa savremenim i progresivnim, iz čega nastaju štete za širu zajednicu, a prvenstveno za one čiji rad i aktivnost usmjerava-

nici ovakvih grupa imaju dosta profinjeni smisao za demagogiju i intrigatorstvo to pri nastalim konfliktima osiguravaju sebi dosta glasova. Zato principijelno analiziraju nastalih problema (apstrahirajući činjenicu tko je »za« a tko »protiv«), obično nema nekog presudnog utjecaja pri raščišćavanju konfliktova. Sasvim je razumljivo, da svaka struja koja ovako nastane u radnoj zajednici, »sproklamira« neke zajedničke ciljeve i ona »hoće« da poveća poslovne uspjehove. Ali bez obzira na istaknute zadatke i koncepte, izvrgava se uvijek rada razdor i reduciranje proizvodnje. Teme je razlog to, što kod grupe više strane osobe, nego njeni ciljevi, što izaziva reakciju i polarizaciju internih odnosa. Zajedničke točke sve više divergiraju. Čuje se ponekad kako pojedine grupe predvode u nekoj radnoj organizaciji, komercijalni direktori, sekretari, direktori, tehnički rukovodilac, predsjednik radničkog savjeta, sekretar organizacije Saveza komunista i drugi. Stvari bi

je bezskrupulozno egoizma putem parola, intrigatorstva gruiranjem.

Ako se negdje čuju zamjerke i kritike na to, što društveno-političke organizacije razmatraju i analiziraju gotovo sve probleme u svojoj sredini, onda one dolaze najredovitije od onih, koji te stvaraju takoder »prevreću«, ali u svojim krugovima i ambientima. Zašto bi se razni društveni faktori »uprlitali«, rezonirajući cijeli, u njihove stvari. Zašto bi političke organizacije iznalazile kriterije izbora radnika u organe upravljanja i rukovodjenja. Ali zato sebi dozvoljavaju da vrše agitaciju (raznim kanalima) prilikom izbora pojedincu u organe upravljanja i onda kada oni pojedinci ne-maju nikakvih moralnih ni političkih kvaliteta da budu članovi dotičnog tijela. Ali će zato ti pojedinci izražavati nijevne interese i lakše će moći ishoditi razne privilegije (paušale, povišenje osobnih dohotaka, priznati kvalifikaciju koju nemaju i ostalo).

Braneci sfere svojih interesu, pojedinci pružaju neprirkiveni otpor uvođenju moderne organizacije, raspodjele po ekonomskim jedinicama, mjerjenju radnog

**Jednoga
vreloga
dana
snimljeno
na
Martinskoj**

Martinska je mješavina kupališta, autobusne stanice, parkirališta i kojčeg drugog, kakva život ovdje vlada oko podne, može vidjeti svatko ako se samo malo zaustavi. Ne treba smetnuti s um, da je tada saobraćaj na Martinskoj najintenzivniji u svim smjerovima, da ima najviše autobusa, automobila, kupača, putnika koji čekaju i splavlju na tada najviše opterećene.

Ne treba zaboraviti ni to, da je i temperatura u te sate na suncu toliko, da čovjek naprsto ne može stajati na jednom mjestu. Ali, ljudi ipak stojte i čekaju. Na vrućini ne pomaže mnogo ni bife »STOP«, ni »bobis«, ni kiosk sa štampom, ni bilo što drugo. Svi su zaokupljeni samo jednom mišlju: što prije stići na mjesto odmora.

Jednog takveg vrelog dana u podne snimali smo na Martinskoj ove fotografije. Čovjek iz šibenske okolice »instalirao« je kraj bifea stolić sa vagom i prodaje, doslovno u sjeni tog bifea, lubenice. Izgled im je jarko crven i svjež. Vidjeli smo da je nekoliko žena s otoka Murter-a sačinjavalo »jezgro potrošača« ovoga voća. Turisti, kao da ni za to nisu imali više volje.

Oni su u svom čekanju dosljedni. »Kad se čeka onda se-čeka«, a valjda i dočeka! Ne miču se od svojih stvari i naprsto prikose suncu. Dok se mnogi sklanjaju i u najtanje sjene, oni sjede i sjede, bilo na zemlji, bilo na kojem kovčevu.

Kad lokalni autobusi dođu i kad se primakne vrijeme polaska, sve odjednom živine, nastaje jagma za mjesto, iako, to smo vidjeli, način odlaska autobusa ne ostaje nitko »na cijelius«. Svi se ipak ukrcaju. No to »ipake« treba zaista s nategom shvatiti, jer su autobusi krcati. Zato je shvatljiva i zbrinutost ove djevojčice, koja pored svoje, učinilo nam se bezbjedne mame, očekuje rezultat tatina pothvata: da li će uhvatiti mjesto ili neće.

Ovih dana još je uvijek tako – još svi žele na more. Ali, neće proći još dugo i nastat će obrnuti tok: veliki povratak. Martinska će i tada biti ovako živa – još ovo ljeti...

Tekst i snimci: J. Čelar

Sa Arsenom Dedićem

Poslije festivala zabavne muzike »Melodije Jadran« 65., proveo sam jedno poslijepodne sa njegovim zvaničnim pobjednikom – Arsenom Dedićem. U razgovoru, koji je dug traiao i doticao se mnogih tema i problema, zabilježio sam nekoliko njegovih mišljenja o aktualnim pitanjima naše zabavne muzike, kao i nekoliko negativnih ocjena vlastitog rada.

Da li si zadovoljan s uspjehom na upravo završnom festivalu u Splitu?

– Uglavnom ne! I pored nagrade Žirija mojog »Starog cura«, kao najboljoj pjesmi festivala, pored nagrade za najbolji tekst lagao bih sebi, ako bih bio zadovoljan. Ovi bih morao objasniti čitatovom jednom teorijom o raznovrsnoj muzici kod nas i uopće, ali mislim da za to nije sada trenutak. Evo razloga mog nezadovoljstva izraženih i napisanih pomalo uprošćeno:

Osnovno je – što me smeta, to što nisam dobio nagradu publike. Ne želim da se ovo shvatiti kao castohlepnost – nipoštovanje! Radi se, naime, o sljedećem: Nagrada Žiriju mi je apolotno draga, ali ja ne pišem za Žiriju – ja pišem za ljude po osjećajima i životu sličira sebi. Pišući »Staru curu« (smatram je jednim od svojih najboljih radova) mislio sam da sam napisao kompoziciju, koju će ljudi našeg kraja zavoliti, jer je po muzičkoj i tekstuialnoj tematici sasvim naša. Publika pjesmu nije doduše odbacila, ali je nije ni izdaleka primila prema mjesti očekivanja. Niže, dakle, postignut jači kontakt. E, baš u tome je stvar – o tome razmišljaj. Tražim razlog za to na jednoj i drugoj strani i nalazim primjedbe i pjesmi i publici. No, ovo bi me razmišljaj dovelo predaleko. Ostanimo na tome: nesmi je nešto nedostajalo – ili je bila neuvhvatljiva ili pomalo »šokantna« za prvo slušanje. Bilo je, mislim, i jednog i drugog. Ja je, međutim, neobično volim. Uvjeren sam da će imati svoju publiku. Možda sam ovdje ostavio utisk da pjesma nije uspjela. To ne bi bilo tačno. Ona je ipak djelomično uspjela. Ima mnogo ljudi koji je vole. To me ohrabruje.

Kako su je primile stare cure – da li ti je to poznatno?

– Donekle da! Primio sam mnogo pisama od starih cura. Neka od njih su neobično lijepa. Većina mi zahvaljuje što sam ih se sjetio i posvetio im pjesmu. Druge su, međutim, pogodene (ne razumjem zašto!) i čini se da nisam dobio njihovu naklonost. No, kada se piše i s tim se računa. Zahvaljujem jednjima i drugima. Inače usput kazano – neobično volim tu temu i još ču joj se vraćati. To je jedan uvijek prisutan problem u Dalmaciji. Pjesmu sam pisao s apsolutnim simpatijama za te djevojke i žalim ako to nije očito!

Zašto često uzimaš muzičke i literarne teme, koje se ne bi mogle ocijeniti kao pretjerano vesele?

– Ja ne smatram da pišem i pjevam – tužno. Mislim, da bi bolji izraz za moj rad bio – četvrtljno. To je također moj stav o životu. Mislim da zabavna muzika nije tu samo za to da nas čini »dobro raspoleženima«. Ona je jedno sredstvo izražavanja ravnopravno ostalima i dostupna su joj sva raspoloženja i teme – čak i tragične. Zašto se ne zahtijeva isključivo veselje i od filmova ili literaturice naprimjer? Bilo bi glupo, zar ne? Mislim da je tako i s ovom muzikom, koja samo nosi nesretan naziv »zabavna«. Postoji za ono što radim samo jedan naziv pjesma, a pjesma je i romantični »lied« i »sanson« i »kančica« i guslavera pjesma i narodna. Sve je to ravnopravno ako vrijedi. Uopće, mrzim taj naziv »zabavna muzika«. To je besmislica. Zašto, naprimjer, onda ne bi postojalo i »zabavno slikarstvo«?

A tvoja druga pjesma na festivalu »Želim zadržati ljeto«?

– Mislim da je pristojno napisana i otpjevana i prekrasno aranžirana od Miljenka Prohaska. Međutim, ona nije tipična za sve što smo dosad govorili. Ona je manje izrazita u onom smislu, kao »Stara cura«. Tiha je i nenapadna, ali se u njoj može naći nešto što plijeni senzimente.

Cesto pišeš i nevaš o moru. Sta ti more znači?

– More je moja životna i umjetnička inspiracija. Jednom, kada sam u životu mnogo intimno izgubio – našao sam se u toku jedne turneje na obali mora. Dugo sam tako sjedio i gledao ga. Osjetio sam, da poстоje sasvim mirno i skladno more predamnom i ja pred njim, a sve ostalo ne bi imalo smisla. Možda nisam precizno rekao ono što sam osjetio, možda bi bilo jednostavnije reći – more je ohrabruje!

Smatraš li da festival pjesama o moru »Split 65« predstavlja korak naprijed?

– Nisam sasvim siguran. I pored ogromne brige, ljubavi i entuzijazma njegovih stvaralača, ipak je pomalo posustao. Razlog je, mislim, to uporno inzistiranje na striktnoj terminatici i melodici Dalmacije. To zatvara krug iz kojeg će se teško pobjeći. Ne smije se tako strogo shvaćati pjesma o moru, niti tako uskogrudno. Također krug tema u literarnom smislu treba proširiti. To sve dosad je lažno veselo i neuvjerljivo poetično. Ni jedno ni drugo nije dobro. Treba više istine i stvarnosti.

A sada jedno pitanje izvanog kruga, iz kruga tzv. »zabavnih ogovaranja«. U kakvim si odnosima sa Vlom Vukovom?

– U dobrim odnosima, mada čujem da se govori obratno. Sa Vlom sam proživio jedan dječinjstvu i to ne mogu zaboraviti. Sjećam se kada me je davno nekada naučio igrati šah. Mi često vrlo otvoreno razgovara-

Za omasovljenje čitanja

Izdavačko knjižarsko poduzeće »MLADOST« u Zagrebu osnovano je prije dvije godine poseban odjel – KLUB PRIJATELJA KNJIGE.

Cilj osnivanja kluba prijatelja knjige, sudeći po zamisli samog osnivača i lijepim rezultatima u zagrebačkim školama, nema isključivo komercijalnu označu.

Klubovi u školama treba da organiziraju i aktiviziraju čitanje. Aktivnost klubova u školama nije aktivnost koja se pridaje nastavnom gradivu škole, već se ona uklapa u postojeću nastavnu gradu. Učenika aktivnost u klubu najdirektnije i najkorisnije utječe na učenike sposobnosti u pisanju i usmenom izražavanju (Hrvatskosrpski jezik i književnost, povijest, poznavanje društva i sl.).

A sada nekoliko riječi o pravima i dužnostima članova Kluba prijatelja knjige. Članovi kluba imaju prava: da nabav-

ljuju knjige uz popust; da utječu na to što će se izdavati; da budu suradnici lista kluba i da se natječu u literarnim sastavcima.

Pored dužnosti stalnih članova da pomažu napredak svoga kluba i da plaćaju mjesecnu članarinu, klubovi se bave: vodenjem knjižnice; organiziranjem grupa čitalaca; priređivanjem samostalnih literarnih večeri ili uz pomoć Odjela Kluba u Zagrebu; izdavanjem svojeg lista, ukoliko postoje potrebni uvjeti; natjecanjem s drugim klubovima itd.

Sve potrebne obrasce (bibliografske kartone, osobne kartone i dr.) za rad klubova osigurava centralni odjel KPK (kratica kluba) poduzeće »Mladost« u Zagrebu i to besplatno. Isti odjel organizira nagradna natjecanja za najbolje prikaze i kritike pojedinih izdanja, kao i za najbolje prijedloge djebla, koja će biti uvrštena u izdavački plan. Odjel KPK

u Zagrebu imat će svoju biblioteku u okviru izdavačke djelatnosti »Mladosti« sa odabranim književnim djelima, a na zahtjev jednog ili više KPK organizirat će i posjete književnika i pjesnika.

Korist od što masovnijeg učlanjenja učenika (i ne samo učenika!) u klubove je mnogostruka. Da nabrojimo samo nešto. Član klubova postaje aktivan čitalac, a to konkretno za učenika znači osjetno bolje i sigurnije savladavanje gradiva. Član kluba ima pravo i mogućnost, koja ni u kom slučaju nema neki drugi, izolirati čitalac, kao na primjer pomoći starijim i iškusnijim u odabiranju lektire, dodir i ragovor sa književnicima, prilika da budu ocijenjeni i zapaženi u listovima klubova, klubovima i slično.

Dalje, masovnost članova KPK direktno utječe na cijenu knjige, koja je i te kako značajna za klubske biblioteke i pojedince. Izdavačko poduzeće »Mladost« već godinama upotpunjuje lekturu u posebnim bibliotekama, koja je u potpunom skladu sa programima škola. Isto onako kako se je Izdavačko poduzeće »Školska knjiga« u Zagrebu specijaliziralo za školske udžbenike i priručnike i poduzeće »Mladost« svojim posebnim bibliotekama (Jelen, Vjeverica, Rubin, Sirius itd.) vrlo sretno uskladije osnovne školske udžbenike.

Jedinstveno je i rijetko da klubovi prijatelja knjige svojom aktivnošću i svojim pravima, osiguraju preko Odjela KPK Izdavačkog poduzeća »Mladost« knjigu koju trebaju.

U školskoj godini 1964-65. bilo je pokušaja da se osnuju klubovi u IV osnovnoj školi. Međutim, ponuda je došla do Odjela KPK iz Zagreba dosta kasno. U međuvremenu škole su posjetili razni akviziteri iz mnogih izdavačkih poduzeća.

U ovoj školskoj godini formiraju klubova u školama (i ne samo u školama!) treba shvatiti i primiti kao odluku da se najzad izgradi, pouzdan mehanizam za omasovljenje čitanja. Nastavnici hrvatskosrpskog jezika i književnosti u školama, koji imaju najbolju priliku da budu zabrinuti pismenosću (ovo treba shvatiti u užem i širem smislu) učenika s kojima rade, najviše i prvi među svima treba da postaknu osnivanje klubova. A roditelji ako bez prezanja »žrtvuju« za svoju djecu-učenike minimalnu mjesecnu članarinu kluba, dobit će za uzvrat to da će više vidjeti svoje dijete pokraj knjige nego na ulici. Danas vrijeme nudi svašta, a to svašta kratkotrajno zadovoljjava. Bez stida i snobizma priznajmo primat knjige pred drugim dobrima kulturne potrošnje. U knjigu, u dobru knjigu ugrađen je čitav život njenog autora. Ako netko, pogotovo roditelj ima obojnost prema knjizi, neka od toga poštedi svoje dijete. A učenik i knjiga su nedjeljni.

Za Klubove prijatelja knjige do sada su se najviše zainteresirali Gimnazija (posebno za List PPK i literarne sastave) i ustanova »Naša djeca«. Svi su izgledi da će u pomenutim ustanovama biti formirani klubovi u samom početku školske godine, jer su odgovorni ljudi u njima okrenuti svojom pažnjom prema razvoju kulture čitanja i pisanja kod mlađih ljudi, učenika. Također i u IV osnovnoj školi postoji spremnost da se osnuju klubovi.

Ostale škole u našoj komunitetu do sada, koliko je poznato formiraju klubove. Mnoge ustanove i privredne organizacije (sindikalne organizacije i organizacije omladine), iako su od povjerenika dobiti ponude i informacije, potpuno su se oglušile.

Sirom cijele naše zemlje formirani su klubovi prijatelja knjige. Ima neočekivano dobro rezultata i što je najvažnije i što je centralno u ovoj kulturnoj inicijativi, čita se i bolje uči. Književnici posjećuju klubove. A koliko književnika i pjesnika posjećuje naš grad, naše škole?

Najzad informacija: sve sve podatke u vezi sa formiranjem klubove i njihovom organizacijom zainteresirane ustanove i pojedinci mogu dobiti u IV osnovnoj školi.

M. Mrša, nastavnik
Povjerenik KPK Šibenik

LICNI DOHOCI BEZ PROMJENA

O povećanju lichenih dohodaka i isplati akontacija na njihovo povećanje, u dnešnjoj se općini za sada još raspravlja na sastancima privrednih i neprivrednih organizacija.

Nove privredne mjere stavele su većinu privrednih organizacija u dnešnjoj komuni pred poteškoće, ali se ipak očekuje da će licheni dohodi biti povećani u privrednim organizacijama za 20, a u neprivrednim za 10 posto.

OBAVIEST

U vezi obveznog upustva o načinu upotrebe i manipulacije obveznih ulaznica koje izdaje Nogometni savez Jugoslavije, obavještavaju se svi imaoči stalnih besplatnih ulaznica da se iste stavlju van snage.

Imaoči takvih ulaznica iste odmah povrati tajništvu NK »Šibenik«, a takva lica će koristiti svoje pravo na taj način, što će prilikom svakog susreta u Šibeniku od blagajnika dobiti besplatnu ulaznicu propisanu sa strane NSI.

NK »Šibenik«

STANARINE

šta i kako?

Nove privredne mjere stavlje su na dnevni red i pitanje stanarina. Dosadašnje su stanarine zaostajale za stvarnom vrijednosti stanova, te nisu bile dovoljne da se osiguraju ni najnužnija održavanja postojećeg stambenog fonda. U takvoj situaciji nije moglo biti ni govor o akumulaciji. To je, sasvim razumljivo, neodrživa situacija i bilo je već vrijeme, bez obzira na izvjesne i ne baš jednostavne ograde, da se što prije pride uvođenju ekonomskih stanarina — koje će uz osiguranje potrebnih sredstava za održavanje stambenog fonda osigurati i sredstva za zamjenu dotrajalog dijela stambenog fonda. To je bila, kako već rečeno, neminovnost.

Međutim, prelaz na ekonomiske stanarine nije jednostavna stvar iz prostog razloga što stanarine utječu na standard svakog domaćinstva. Zbog toga je usvojeno da se prelaz na nove stanarine izvrši etapno.

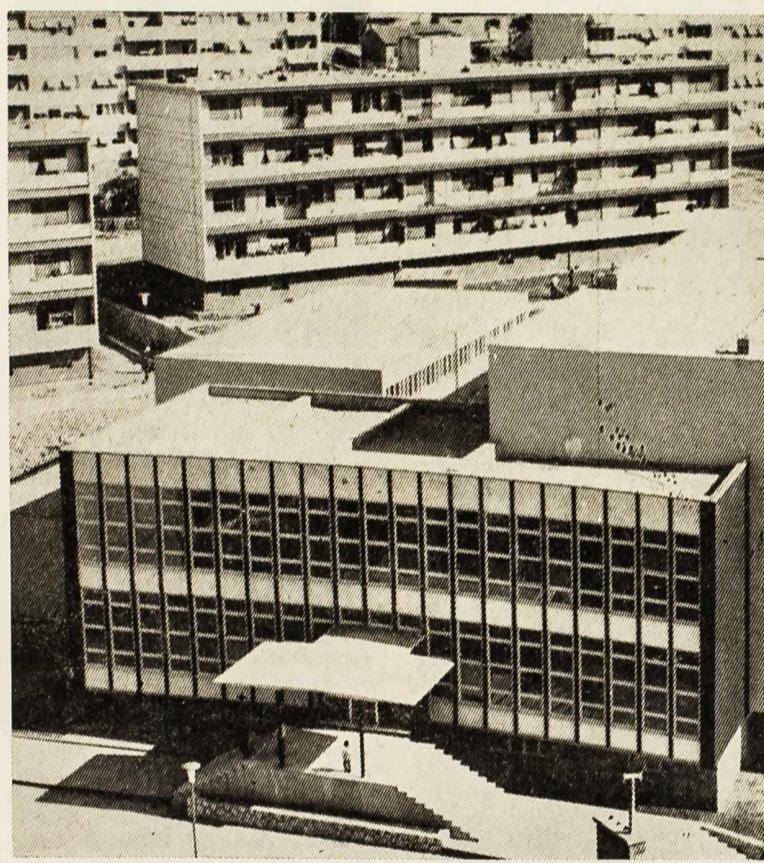
Prva mjeru u tom cilju jest da se izjednači, na bazi cijena u građevinarstvu u prosincu prošle godine, vrijednost svih stambenih zgrada i stanova pa, shodno tome, i visina stanarine. Ta mjeru ima svoj duboki razlog i opravdanost. Radi se, naime, o tome da je, s obzirom na porast cijene građe stambenih zgrada, došlo do razlike u stanarinama između zgrada koje su građene do 1964. godine i zgrada koje su podizane poslije 1. prosinca prošle godine. Ta razlika, sasvim razumljivo, nema opravdanju i ona je u stvari, one građane koji se prije uspjeli riješiti stambeni problem dovodila u povlašteni položaj. No, treba također kazati da to izjednačavanje vrijednosti zgrade i stanarine ne znači uvođenje učinkovite, po kojoj bi stanovi različitog kvaliteti i kategorije bili u pogledu stanarine izjednačeni.

Razlike u kvaliteti stanova postoje između onih novih stanova i stanova u stambenim zgradama koje su sagrađene prije 1960. godine, jer u tu kategoriju spadaju stanovi često u sasvim detrajalim i primativno građenim zgradama. Ali za ove zgrade revalorizacija se vrši na bazi utvrđenja vrijednosti stana, tj. stanarina utvrđenih sistemom bodovanja, po kojemu su razlike u kvaliteti stanova došle potpuno do izražaja i radi čega su stanarine u tim zgradama za stanove iste površine vrlo različite.

Navest ćemo jedan primjer: nosioci stanarskog prava u dvostrukom stanu u sasvim staroj zgradi, čija stanarina u prosjeku nije prelazila 1.200 dinara, plaćat će povisici od 66 posto, te će prema tome nove stanarine za takve zgrade u prosjeku iznositi oko 2 tisuća dinara. Međutim, stanarine u novijem stanu, koji je također građen prije 1960. godine, a koji ima istu površinu, sigurno će biti dvostruka ili trostruka, jer je sadašnja stanarina za takav stan već dvostruka ili čak tristruka. Naime, razlike visine stanarine za stanove građene do 1960. godine ostat će i nadalje u povisanim iznosima i u istim odnosima.

Nove ekonomiske stanarine stupit će na snagu u etapama, jer će se u taj način ponajbolje izbjegći da povećanje stanarine učini jači atak na standard domaćinstava. U tom, do tako nazovemo, prelaznom razdoblju, stanarine će se subvencirati. Međutim, razumljivo je da to mogu biti samo privremene mjeru, jer je u svijetu već svugdje praksa da se bolji stan

D. B.

ČAKULE

da ne rade? Zato su ti ljudi dali tim svojim penzionerima ili prosvjetnim radnicima da UPRAVLJUJU preko sezone nijihovim KUĆICAMA. Tako je ovima povjerenje i to DA IZNAJMLJUJU SOBE. I tako su se OPET PENZIONERI zaposlijili. Ovih smo dana našli na nekoliko takvih i saznali da se njihovih zarade (na deset, dvanaest, itd. kreveta) kreće: od 150 do 200 tisuća dinara u ovoj sezoni. Dodajte tome zaradu na izdavanju hrane, bakši, penziju i često honorarni rad u mjestu — pa ćete odmah ZAKLJUCITI da su nam penzioneri iz unutrašnjosti NAJPRODUKTIVNIJI LJUDI na našem području. Dakako, oni su nam i NAJBOLJI stručnjaci za turizam, jer poznaju jezike i kuhanje (S UKUHAVANJEM!). A šta ćete, dotele naši mještani beru SMOKOVE i rastiru ih na BRNISTRU!

TURIZAM JE ZA NAS ZAISTA SVETA STVAR

Opet možete pomisliti da vam naturamo nekakve SVETE STVARI, ali ne, ne! Želimo samo da ukažemo NA NAM TU-

RISTI SAMI DOLAZE i da je nama OVAKO (poglądite se ispod brade!) dok je tako stanje. Pri tom ne pitajte šta će biti kad ne budu turisti dolazili samo zbog mora. Eto, bili smo u nekim mjestima »Na licu mesta« i zapazili:

- da je jedan reprezentativni restoran BEZ IJEDNE ZAVJESE, onim ako ne računate da umjesto zavjese može poslužiti i PRASINA na staklima,
- da jedan restoran IMA malu baštu sa TRI-CETIRI RAZLUPANA STOLA i da je na njima UGDONIJE sjediti nego na stolicama,
- da jedan restoran ne servira CRU KAVU, jer je u mjestu ne-ma KUPITI,
- da nam je restoran u KAMPU bio »sveta star», jer nam u njemu stranci nisu NISTA ni POPILI ni POJELI (a zašto bišmo im dali da žive jeftino!),
- da su stranci i gosti naprosto UŽIVALI u tišini naših mještava i u organizaciji lijepejih »VEČERI TISINE« izuzmite revanje magaraca koje pri tom nisu nikako mogli ORGANIZIRATI!
- da tako dalje — U DALEKO!

PESIMISTI NISU IMALI PRAVO

Ovogodišnja turistička sezona je na izmaku. Vjerovatno će biti kraća nego što se željelo, jer su vremenske promjene ujiele i promjene u željama turista i u očekivanju ugostiteljsko-turističkih radnika. Jedan dio kolovoza »otisao« je bez pozdrava kupača i ljudi željnih mora, kupanja i sunca, ali je, sudeći po nekim znacima, inače bio prilično darčeljiv — kako po broju posjeta, tako i po ostvarenim noćenjima.

Bilo kako bilo, evidentno je da su oni koji su s pesimizmom dočekivali ovogodišnju turističku sezonu kalkulirali na po-

grešnom kolosijeku. Jer, turista, i domaćih i stranih, bilo je ove godine veoma mnogo. Ne raspoložemo za sada podacima o turističkom prometu u kolovozu, ali pokazatelji iz srpnja, sumirani i obrađeni, ipak mogu, bar jednim dijelom biti potvrda da nam je ovogodišnja turistička »berba« bila rodna.

Evo nekih podataka: u srpnju je na području šibenske rivijere boravilo 8.940 stranih gostiju, koji su ostvarili 42.029 noćenja. Konkretnije, u srpnju ove godine turistička mjesta na području šibenske komune posjetilo je 51 posto više gostiju iz inozemstva nego u istom

mjesecu 1964. godine, a broj noćenja u razmatranih mjesecima povećao se za 49 posto. Naše je područje u srpnju posjetilo 21.668 domaćih turista, a to u odnosu na prošlogodišnji srpanj predstavlja povećanje za 13 posto. Broj noćenja domaćih turista povećan je u srpnju ove godine u odnosu na srpanj 1964. godine za 23 posto.

Sa zanimanjem se očekuju prvi podaci o turističkom prometu u kolovozu i vjeruje se da unatoč ne baš »privlačnom« vremenom, dobri rezultati neće izostati. (DB)

Da prevlada kvalitet

Analiza turističke sezone doći će za nešto više od mjesec dana. Ne možemo, stoga, pretendirati da dajemo nekakve bilance turističkog prometa na našem području. Uostalom, turistička sezona, bar službeno, nije ni završena. Vjerujemo ipak da i u sadašnje vrijeme ima elemenata u tim kretanjima koji zasluguju da se razmotre.

Nova privredna situacija nameće i sasvim određene zahteve turizmu kao privrednoj grani, unutar turističkih poduzeća i svih institucija koje su s turizmom povezane. To je pitanje sustine i čisto ekonomsko politike retabiliteti i produktivnosti rada bilo u materijalnoj proizvodnji ili u uslugama. U turizmu, međutim, kao specifičnoj privrednoj grani koja, in ultimo linea, ima za cilj osiguranje rekreativnih kapaciteta čovjeka, ima i čitav niz »vanjskih manifestacija, koje su na »periferiji« turističkih djelatnosti (tako mnogi misle!), a koje i te kako utječu na profil našeg turizma.

Može se bez sustezanja tvrditi da su protekla dva mjeseca pokazala, baš na tim »periferijskim« elementima, kakav je uopće bio nivo naših turističkih usluga. Ove sezone imali smo čitav niz novitet (reorganiziranu turističku poduzeća »Putnik« sa svojim novim punktovima, ukusna prodataonica rukotvorina i suvenira »Domusa«, bar u hotelu »Krka«, asfaltiranu cestu do slavopa krke, poboljšan prijevoz i, poređ teškoća, sa splavima preko kanala i dovršenje u kompletiranje nekoliko važnih objekata). To pokazuje da je materijalna baza turizma naša komuna dosegla jedan daleko viši nivo nego što ga je ikada do sada imala. Bez sumnje, to su krunski rezultati (da i ovog puta spomenemo rješenje životnog pitanja turizma-vode u nekoliko mesta, kao i električne struje), ali oni ni ovog ljeta nisu postigli svoj potpuni efekt. Zašto?

Ostanimo na primjerima: na ulazu u šibensko turističko područje, na Prosiki, postoji dan objekt, privatni restoran. Na njegovoj »terasi« mogli smo u toku srpnja i kolovoza vidjeti dosta domaćih i stranih turistiju. Međutim, usluga u tom lokaluu, upravo je primitivna i na niskom mjestu. Međutim, usluga u tom lokaluu, upravo je primitivna i na niskom radniču stvar?

Idemo dalje: u Pirovcu je veoma kasno počeo s radom restoran u mjestu. Na Slanici u Murteru kvalitet jela je takav da malo koga može zadovoljiti. Osim toga, ona su do krajnosti jednolična i »tipizirana«. U Vodicama usred sezone ne može da se dobije za ručak ništa drugo osim »tradicionalnih« šnicli i restanog krušpira. Velika je teškoća sa pićima na čitavom našem području. Martinska-priča za sebe. Restoran tamо nije radio. Šibenik je, da spomenemo samo to, bio više nečist nego čist, usluge na mnogim mjestima nisu zadovoljile, odnos prema gostima bio je često nekorektan i isforiran. U Rogoznici, opet usred dana i kad ima dosta gostiju, nema kruha, nema ništa za jelo. Mogli bismo nizati još u nedogled.

Sve su to stvari koje su bile zapažene i reklamirane, ali je sve ostalo po starom. Lična angažiranost, na čemu treba inzistirati, unutar pojedinih turističkih organizacija nije dolazila do izražaja. Još uvijek imamo stihije, još uvijek improvizacija (koje nisu nužne), a koje nije teško prepoznati.

Smatramo da nije neosnovano postaviti zahtjev — da kad se bude raspravljalo o slijedećoj turističkoj sezoni ta pitnja budu postavljena na odgovarajuće mjesto i tretirana sa svom ozbiljnosti. Kvalitet je ono što u našem turizmu treba da konačno potpuno prevlada.

J. Čelar

djeti kako se ukrcavaju u autobus kad su prisiljeni da se svojim kućama vraćaju — U SMJENAMA. To jest, oni koji se prije ugoraju, ODU, a oni koji ostanu — ČEKAJU da se autobus vrati. I dodu kući kasnije — Autobus pri tom vrši MANEVRE kako bi se IZBJEGLA veća gužva. Dodite, možda vidite tada i kojeg radnika pod autobusom...

Hvala, nismo ljubimci NE-SRETNIH SLUČAJEVA, iako je istina da na njima mi novinari NAJVISE ZARADUJEMO! — odgovorili smo sa smješkom.

OPET JEDNA NOVINARSKA

Svi smo svjedoci da nam je ova sezona u nekim mjestima na našem području zatajila, iako je bila bolja od prošlogodišnje. Naime, u nekim smo mjestima imali stalno slobodnih ležajeva. U te se ubraju i grad Šibenik. Mnogi sada čakajuju da je tome KRIVA Martinska gdje su stranci dugo čekali, te da je krv nedostatak panoa. Mnogi opet kriju svaljuju NA NOVINARE koji su čitave sezone pisali samo O LOSIM STVARIMA (a da to nije bio SLUČAJ s drugim područjima). Mi, međutim, krvimo, i to najviše, »Vjesnikovu« akciju »Jadranski 65«, koja je predranila, jer da je došla SADA, našla bi na trajektima DVA (!) panoa, DVA u gradu, DVA nepismena plakata, DVA još nepismena cjenika, BAR nekog čovjeka koji poznaje DOMACI JEZIK (!) i PUNO, PONU dalmatinskih kočoba sa smrekom iznad vrata (za kojima je štampa čitavo ljetu tragala, ne znajući da se

za TRGANJE mi tek sada primamam!). Osim toga, tko u »Vjesniku« zna da smo mi DALMATINCI i da radimo tako da izgleda — da STALNO radimo.

»NOVA TENDENCIJA« I U ŠIBENIKU

Citamo ovih dana kako se Zagrebčani PUŠU i SVAĐAJU oko novog smjera u slikarstvu pod nazivom »Nova tendencija«, navodno smjera nazvanog AVANGARDNI i AKCIIONI, a sliči na svjetleće reklame,igranje boja i linija u pokretu, tj. tendencija koja u eri industrije želi da nađe jedinstvo umjetnosti i života. Čudimo se Zagrepčanima da su na to SPALI, jer je »Nova tendencija« kod nas poznata odavno, a saстоje se u tome ko će više na pijaci razbiti »centrunu«, od čega se stvaraju lijepe boje na pločniku i hlačama (kad padnete), tko će više i šarenje psovati i goroviti (pa tako i u zraku imamo »Novu tendenciju«) tko će u većem tiražu izdati nepismenih deseteračkih pjesama (i tu je kao na vrtuljku »Nove tendencije«), tko će manje o kulturi voditi računa (jedni otvaraju — a drugi zatvaraju zastore i vrata), tko će na drukčiji način biti zaposlen, na drukčiji način dobiti teren za kuću, na drukčiji način biti upisan u školu, itd. Dakle, sve na DRUCKIJI način, koji ste vi, Zagrepčani, nazvali AKCIIONI i AVANGARDNI. Zaista ste u provinciji kad još niste čuli za AVANGARDU U INDUSTRIJI, pa vam to izgleda nešto novo i CUDNO!

Na licu mesta

KOMENTAR DEŽURNOG NOVINARA

ŠTRAJK ILI...

Prilike u našem »kvalitetnom sportu« nisu ružičaste. Ako se pri tome, prije svega misli na nogomet, onda je to sasvim razumljivo. Dosadašnji kolebljivi stavovi i nedosljednost u odnosu na nogometne klubove tome je još i pogodovalo. Nedosljednost društvene kontrole, »olabavila« je do krajnjih granica sve usvojene i proklamane norme unutar samih klubova. Iz dana su se pisale negativne pojave, izazvane »dilemom« amaterizam — »neamaterizam«.

Društvo je na koncu odlučilo da kaže: »DOSTA!« Ako »čišćenja«, do kojih dolazi u prvoj nogometnoj ligi budu provedena dosljedno i do kraja onda će se rezultati u ovoj grani sporta kretati u pravcu bržeg ozdravljenja.

Slučaj koji se zbio u Šibeniku prije odlaska igrača na prvenstvenu nogometnu utakmicu u Banju Luku, samo je, nažlost »odsjev« tih općih prilika »zvjezdovanije, tetošnja, povlađivanja i favoriziranja nekih ljudi koji se »bave« nogometom. Sedam igrača odbilo je da u posljednjem momentu otpuste na utakmicu u Banju Luku, iako su ih pojedinci članovi uprave doslovno molili, sve to trenutku kada je imao poči vlast iz Šibenika. Molili su ih zato jer su bili svjesni što će se desiti ako ne otpušte kompletan momčad.

Kako su igrači reagirali? Neki su kazali ovakvo: »zašto nas niste ranije molili kad je odlazio autobus, a ne sada kad ide vlast. Autobusom bismo ipak bili išli...!« Zaita, cinizam, koji prevažilazi svaku mjeru!

I tako, Orošnjak, Reljić, Perasović, Stanišić, Živković, Sirković i Grgić nisu otišli na svoj zadatak. Posljedice znamo. »Šibenik« je izgubio sa 5:0. Ni jedne riječi ne možemo prigovoriti: Višiću, Marenciju, Friganoviću, Marovu, Mikulandri, Miljeviću, Stošiću, Bakmazu, Marinu, Žepini i Supi. Friganović i Miljević, čak su otišli povređeni i bolesni. Oni su učinili što su mogli i možemo im, osobito u ovoj situaciji, samo zahvaliti.

Poznat je i motiv ove opstrukcije: sedam »standardnih« igrača nije otputovalo zbog toga što nisu dobili svoje prinadljenosti za mjesec srpanj. Financijska, a time i »čvrta« situacija kluba, nije ih izgleda oviše interesirala.

Oni su čak i revoltirani, pa prigovaraju kako se može desiti da honorarni službenici

TO SAM JA...

Jedno je vrijeme »pasalo« i jedva se više na otocima čuje plaća, uzdah ili savjet majke »sinu ča gre v Ameriku«. Kuće se više ne građe u kamennim zakucima ili budžetima, u nekom krvagom masliniku ili na skroj i sivoj gromaci uz more, s koje kapi slanog mora cure kao lagani plać niz braždu usamljene stare majke. Turisti i stranci kao da su šarenilom govoru i večernjim ritmovima, bojom svoje odjeće i kose uništeli nešto u životu otočana što je i ove pokrenulo na boju, na kuću s balkonom i širokim prozorom, na dvor i sunčobran, na »lipi stolić u vrtu« i zavjesu s tankim čipkama. Tako sam ovih dana zapazio da u nekim selima gotovo i nema »starih pragova« i dimnjaka, crnih vlasti, bluza i marame... Ali ne mislim pisati o čadi života, o siro-mašnoj gromaci, otočkom konti ili trgovcu. Namjera mi je da dirnem u »sveti« život otočke žene: u vjernost, godine koje »prohode« u očekivanju, o djjetetu od 59 godina i majci sluškinji, o pomorcu koji je nestao (a možda je i živ!), o ocu koji šalje čovjeka da vidi njegovu djecu. Pisat ću, čakle, o jednom pustom životarenju, o vječnoj samoci Ženskoj, selu žena, udovica i penzionera... Imena i nazivi nisu važni, jer i taj je život bio i ostao nevažan, život u kojem se gotovo svaka mogla prepoznati i reći: »TO SAM JA!«

Bilo je to prije 59 godina na malome »školjku«. Tako bi mogla početi naša prva »bjajka«. Mladi seoski momčić traži da se ukra na neki brod. Život na otočkoj škrapi bio je težak. Radni ribarski dan mladića manje je vrijedio od kilograma »majnište« ili nedjeljnog ručka s mesom. Božić je dočekivan s velikim badnjakom i jednom malom jabukom za najmanju djecu. — Tri ba vidi svit, sinko! Eno je otisa i onaj Jurin s Punte. Nek je tebi dobro, dite! A ti ćeš nan se, da je to majci iščekat, opet vratiti... — govorili su sinu. A on bi zašao na riva, sjeo na kolonu i brojio brodove i trabakule koje su isle u Veliku luku. Kad bi se danju uspeo gore iznad kuća u vrtiću od škape zemlje i mlatuuo potvrditi — upeklo bi ga u glavi, zasanjao bi i nestao u dahu mještala kao leptirica bez doma i cvije-

ta. Tek bi ga ponekad rasanjala ona K. Ivina, »vridna i bidna«, ona koju je sramota da rabotnjakom ostane da uredi kuću i ogribom sastruže sa trule daske glib i crvenu zemlju nanesenu na opancima. Ta je K. bila njegov veliki ružni i lijepi san. Prolazio je poređ nje omamljen i zanesen, ali s glavom nastranu. A istovremeno je mislio kako će i ona njemu i on njoj donijeti u dotu samo deset svojih prstiju, s kojima se moglo jedino nadničiti za kilo kruha ili »majnište«...

— A kažu da je tamo lipi svit i život, i libri, i bal uveče, i lipe pokvarene žene, i tuga za rodnom kućom... — govorio bi on.

I tako je jednoga dana otišao. A bio je to tačno treći dan poslije vjenčanja sa »vridnom i bidnom« K.

— Reka je da će doći, makar i na grob. I da će mi puno pomoći i lipo kuću uredit, da neku poziv dite ako se rodi, da će se on čuvat na moru i u tuđen svitu, na tuđen brodu...

— Čekaj, sinko, dok se smirin... Reka je ukra se. Evo to naše dite, ima joj sada 59 godina a oca još nije vidila ni upamtila. I nije se »bidna« udala. On nes je zaboravio. Šalje nam svake godine puno para. Oču kazat, za sas je puno, jer pokrijemo potribu. A šta je s njim? Ne piše, samo šalje novac... — govoriti i pomalo jeca i grca, pomalo plače i zastajkuje ona »vridna i bidna« K. sada starica od blizu osamdesetak godina, već sva izmorena, ispačena i isplakana od čekanja.

— Čekamo, sinko, obe, jer vatori dohodu uvik! — govoriti ona, a da i ne spominje ona tri dana života način vjenčanja, kao da ih nije ni bilo...

Selo je vrlo lijepo. U njemu je živjela i stara udovica sa svoje dvije kćeri. Imali su veliku kuću i lijepo imanje. Jednoga dana dogodila se nesreća — starija je kćer bila za udaju, ali se razbolila. Jedna bolest izazivala je drugu. Išla je majka s kćerkom od »likara do likara«, ali pomoći nije bilo. Onda se majka i kćer na magarcu upute k nekom vratu. D. ispred Velebita. Išle su dana, ali ni D. nije pomogao, i u 25. godini kćer je umrla od leukemije. Fozori na kući bili su poslije toga

zabrtvjeni. Majka je sve više propala. A onda je jedne noći nestala i druga kćer. Nakon petnaestak dana javila se iz tude zemlje. Majci je bilo lakše, i nakon dugih besanih noći — prvi put je usnula, sama u velikoj staroj kući. Jednoga dana stigao joj je poštar s pismom: »Dodi, udajem se. Živjet ćeš kod nas!« I majka je na brzinu pozvala svoju sestru i rekla joj: »Pricuj mi sruštinu, a ja odlazim! Paz! kao i sruštu. Evo ti kluč od kuće i papir sa zemljom, po čuvaj da se ne razneset!«

Odada je prošlo dosta godina. Od onih iz tude zemlje ni traga, a sestra dvaput tjedno obilazi veliku stariju kuću da je provjetri ili pred nevjremje zatveri. Bio sasme jedne večeri u njoj. Razmišljao sam o neopjevanoj ženi kojoj je sudjelo da ćeš, makar znala da od toga neće biti ništa. Vidio sam u snu kako ih vjetar mazi crne i crvene od znoja i truda u umjesto ruke muža. Gledao sam ih u gromaci. Osjećao sam »pasanu njihovu litu« i lomio se s mišljom o sudbinu i polupraznom otočkom mjestu. Vidio sam to, doživio sam to. Osjetio sam demonu u selu i veliku sudbinu žene.

MALI OGLASNIK

Bračni par — prosjedni radnici par — s dvoje male djece traže kućnu pomoćnicu. Interesenti se mogu javiti na adresu: Petković, Borisa Kidriča 102a, Šibenik ili Muzičkoj školi.

OGLAŠAVA SLOBODNIM RADNO MJESTO KUHARA

Tvornica lakih metala »Boris Kidrič« — Šibenik, na temelju člana 18. Osnovnog zakona o radnim odnosima i ukazane potrebe za popunom upražnenog radnog mesta

Uvjeti:

Za popunu upražnenog radnog mesta u obzir dolazi VKV kuhar s položenim stručnim ispitom ugostiteljske struke i s najmanje 5 godina rada u struci, ili KV kuhar sa završenom ugostiteljskom školom i s najmanje 8 godina rada u struci. Prednost imaju muški radnici.

Pokusni rok traje 30 dana.

Rok za popunu slobodnog radnog mesta ostaje otvoren 15 dana od dana objavljanja, odnosno do popunjavanja.

Osobni dohodak prema Pravilniku o raspodjeli osobnih dohodata.

Molbe s osnovnim biografiskim podacima i opisom dosadašnjih poslova dostaviti Kadrovsкоj službi poduzeća.

Svi kandidati bit će obaviješteni o rezultatu izbora.

DRVNI KOMBINAT ŠIBENIK

Na temelju čl. 18. Osnovnog zakona o radnim odnosima, komisija za prijem radnika poduzeća Drvni kombinat Šibenik, raspisuje

natječaj

za popunjavanje radnog mesta sklađašta

Uvjeti: završena osmogodišnja škola s dvije godine radnog staža u sklađaštvima ili inače u poduzećima.

Molbu s biografijom i opisom dosadašnjeg zapošljavanja dostaviti na

Upravu poduzeća.

Rok natječaja 8 dana.

Osobni dohodci po pravilniku o raspodjeli.

Radna zajednica Muzeja grada Šibenika raspisuje

natječaj

za popunjavanje upražnenog radnog mesta

tajnika-računovodu Muzeja

Uvjeti: srednja stručna spremi, višegodišnje radno iskustvo i poznavanje vođenja dvojnog knjigovodstva.

Rok natječaja traje do 15. rujna 1965.

Ponude s biografijom, opisom dosadašnjeg zapošljavanja i dokazom o stručnoj spremi dostaviti na adresu Muzej grada Šibenika,

Šibenik, Gradska vrata 3.

Natječajna komisija za raspisivanje i provođenje natječaja za imenovanje direktora Slastičarskog poduzeća u Šibeniku, raspisuje natječaj za

direktora poduzeća

Uvjeti natječaja: visoka ili viša stručna spremi, srednja stručna spremi sa najmanje 6 godina radnog staža, visokokvalificirani radnici slastičarske struke sa najmanje 10 godina radnog staža, lica sa dugogodišnjom praksom na rukovodećim radnim mjestima.

Rok natječaja 15 dana od objavljanja u novinama.

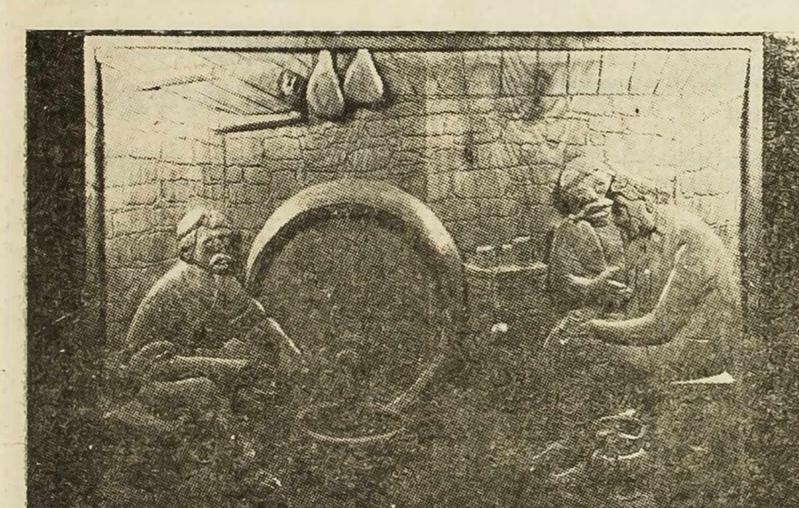
Nastup službe odmah po provedenom natječaju.

Plaća po pravilniku o raspodjeli osobnih dohodata poduzeća.

Natjecatelji treba da pruže materijalne dokaze o ispunjavanju predviđenih uvjeta. Molbe bez pruženih dokaza neće se uzimati u razmatranje.

Ponude slati na adresu: Slastičarsko poduzeće u Šibeniku — Komisiji za raspisivanje i provođenje natječaja za direktora.

Pobliže informacije daje ista komisija.

Iz dječjeg vrtića

Reda mora biti. Trebalо bi ga biti i u saobraćaju. Na to neki, međutim, ne haju. Upravljaju vozilima i bez ispravne vozacke dozvole. Time, naravno, čine prekršaje — bude li nesreće — biti uzrok saobraćajne nezgode. To se može, razumljivo, dešiti tim prije ako za upravljačem parnog valjka »stožicu« čovjek koji nema urednu dozvolu da vozi tu mehanizaciju. ANTE ŽIVKOVIĆ iz Radonice nije imao dozvolu, a ipak je vozio parni valjak. Valjka se čovjek »vježbao«. Ne, do nikakve nesreće ovog puta nije došlo, ali je moglo doći. Da bi se to izbjeglo, Sudac za prekršaje uznao je »uvjerljiv« Živkovića da nema pravo, pa mu je »u tu svrhu izrekao kaznu od 15 tisuća dinara.

Zakidanje je, možemo reći, svakidašnja pojava. Da li će potrošaći biti zakinut ovim u prvom redu o onome tko ga poslužuje. Zadarsko poduzeće »Danilo Štampalija«, koje rastura svoje proizvode i na području Šibenske komune, ima u svom sastavu, bar tako izgleda osobu koju su »sposobne« za zakidanje. Međutim, takva su djela kažnjava i obično epilog bude »očitanje« kod Suca za prekršaje. Tako se desilo i ovih dana, kada je Šibenski sudac za prekršaje kazno poduzeće »Danilo Štampalija« iz Zadra, zbog toga što je zakidao potrošače na kruhu, sa 25 tisuća dinara.

Ako bi se htjelo izvršiti redoslijed i bodovati razloge koji dovode naše sugrađane najčešće u kancelariju Suca za prekršaje Skupštine općine Šibenik, onda bi na prvom mjestu bili prijestupnici iz saobraćaja. Pored državnih imu i stranaca, što nije n'čudno u vrijeme turističke sezone. Međutim, velik je i broj svada, tučnjava i »sitnih« izgradja. Budući da svi ti izredni i nisu tako sitni i nevažni, Sudac za prekršaje se sa svima njihovim »vlasnicima« ozbiljno pozavabi. Da ih opamti, da ih urazumi, da u buduće ne grijese. Međutim, uza sve kazne — novčane — one za zverom — neki se ponovo nadu »licem u lice« sa Sucem za prekršaje. (SS)

Teško je postati učenik u privredi

Poslije nekoliko sjednica odgovarajućih službi i savjeta Skupštine općine, kojima su prisustvovali i rukovodci privrednih organizacija, sklopljeno je samo 17 novih ugovora o naukovavanju. A u Zavodu za zapošljavanje radnika nalazi se 108 molbi svršenih učenika osnovne škole koji su pokupljeni na vrata drniške privrede.

Da je u drniškoj općini teško postati učenik u privredi, razlog je u tome što privredne organizacije smatraju da je učenik u privredi »skup«, pogotovo poslije nove uredbe o njihovu nagradjivanju. Pored toga, ima i prikrivenog strahovanja od »smjene generacija« koja se ne miri sa starim shvaćanjima u odnosima naučnik — majstor.

(c)

Plivanje**Velika šansa „Šibenika“**

Hoće li u prvu ligu?

Večeras na bazenu »Šibenika« u Crnici počinje finalno prvenstvo Drugog plivačkog razreda. Na prvenstvu sudjeluje osam klubova: »Proleter« iz Zrenjanina, »Određ« iz Kikinde, »Rudar« iz Trbovlja, »Celulozar« iz Videm-Krškog, »Velež« iz Mostara, »Medveščak« iz Zagreba, POSK iz Splita i domaći »Šibenik«. Ekipa koja na ovom prvenstvu sakupi više bodova od posljednje plasiranog kluba na takmičenju klubova Prvog razreda, koje također večeras počinje u Dubrovniku, postat će novi član Prvog razreda.

Kako su se pripremili i kakvi su izgledi plivača »Šibenika« na ovom takmičenju? O tome smo razgovarali s kapetanom momčadi i jednim od najboljih plivača Miroslavom Martinovićem. Evo što on kaže:

— Mislim da će ovo takmičenje biti dosta zanimljivo, jer na njemu nastupa druga plivačka elita iz cijele zemlje.

Kakve su šanse domaćih?

— Postoji relativna mogućnost da mi osvojimo prvo mjesto, a isto tako da se plasiramo u I plivački razred. Da bismo to postigli, moramo se svih za maksimum založiti. Na kraju uspjeh ne bi trebao doći u pitanje.

Koje su vam ekipi najposnije?

— Prema onome što smo do sada vidjeli, nama su najposniji konkurenenti na ovom takmičenju plivači »Veleža« iz Mostara i »Celulozara« iz Videm-Krškog. Oni su u toku prošlih takmičenja dokazali da su zaista kvalitetne ekipе. U njihovim redovima pliva nekoliko reprezentativaca.

Koje su vam ekipi braniti boje »Šibenika«?

— To su sve plivači koji su našoj javnosti već poznati. Jedino nas ra-

Neda Žonja

ponovo vratio plivanju. Osim njega još će plivati: Baica, Koštan, Stojnić I i II, Jerković, Sarić, Novak i ja. Plivačice će plivati u ovom sastavu:

Fuziranje podsaveza Zadar - Šibenik

Odlaskom vaterpolo ekipa »Šibenik« u drugu ligu Plivački podsavz Šibenika ostaje samo sa jednim klubom PK »Betina«. Naime PK »Zlarin« nije ravno registrirao svoju vaterpolo ekipu. Međutim i dva kluba nemogu predstavljati jedan podsavz niti reprezentaciju masovnosti te vrsti vodenog sporta u priobalnom području. U nekoliko turističkih mjesti, koji leže na moru, bilo je pokušaja da se ova disciplina populariše među omiljenom, ali ti napori nisu uveličali plodom. Sa svoje strane plivački klub »Betina« ranije je učinio pokušaj posjetivši Tijesno. Pirovac i Murter i organizirao nekoliko egzibicionih susreta sa tamošnjim mlađićima. Da je bilo razumjevanja tamošnjih društava, a vjerotajno i pomoći Podsavza — uspjeh ne bi izostao.

Odsutnošću »Šibenika« i malog interesa susjednih mesta, PK »Betina« očekuje iduću sezonu sa slabim nadama. Oni se neće imati s kime takmičiti i postoji opasnost da se vaterpolo u Betini rasplini baš učići proslave desetgodишnjice društva.

KUGLANJE**»METALAC« NAJBOLI**

Priješlih dana završeno je kuglačko prvenstvo Šibenskog podsavza. Prvo mjesto sasvim zaslужeno su osvojili mladi kuglači »Metalac« iz Šibenika. Oni su uspjeli pobediti renomirane ekipе »Galeba« i »Subičevaca«. Evo igrača koji su postigli taj značajni uspjeh: Jurišić, Sarić, Vuković, Lambaša, Vrbicić, Krnić, Vrčić, Pletikosa i Bađim.

Osim »Metalaca« za prvenstvo Dalmacije su se plasirali »Galeb« i »Subičevac«. (DK)

ZAHVALA

Svima onima koji su nam prigodom smrti našeg muža, oca, brata, djeda, predjeda, zeta i svaka RATA KATICA, izrazili sačešće, prisustvovali sahrani ili dali dobrovoljne priloge u mjesto evijeća, najtoplje zahvaljujemo.

Posebna hvala dr Štampaliji i medicinskom osoblju na suradnji i pažnji koju su prigodom svojih posjeta pokojniku ukazali.

IZALOŠĆENE PORODICE
Katić, Vučetić, Reich, Jović, Sladić i Bučić.

OD SRIJEDE DO SRIJEDE

ROĐENI

Siniša, Grge i Mare Vrcić; Sonja, Paške i Milke Ninić; Mirna, Alekse i Marije Guštin; Davor, Milena i Zorke Rončević; Davor, Maria i Biserke Čala; Anita Mije i Biserke Skugor; Zoran, Stipe i Gracielle Iljadica; Mirjana, Vlade i Danice Grandeš; Ante, Šime i Ane Šišara; Tonka, Roka i Zorke Baradić; Branko, Živka i Ane Mrković; Damir Vinka Pelai-

ca i Milke Aleksić; Jagoda, Miljenka i Danice Girin; Željka, Ivana i Ankice Komarić; Aleksija, Frane i Rajne Vukićević; Raul, Vinka i Vere Belamaric; Vlasta, Dinka i Katice Baljkas; Siniša, Nike i Mirjane Aleksić.

VJENČANI

Augustin Meić - Sidić i Anka Bilić; Helmut Lang i Eleonora Baraka; Frano Krans i Živana Baranović; Tomislav Gojanović i Zorka Škugor; Živko Antić i Milena Lakoš; Ivan Plavčić i Tonica Petković.

Vaterpolo

Jedna pobjeda i jedan poraz

»ŠIBENIK« — »JEDINSTVO«

3:0 (0:0, 0:0, 2:0, 1:0)

Plivalište u Crnici. Gledalaca oko 500. Sudac Gold iz Šibenika. Strijelci: Junaković, Martinović i Baica.

»Šibenik«: Nakić, Junaković, Stojnić, Belamaric, Martinović, Dean, Baica, Lozić i Bogdanović.

»Jedinstvo«: Jelićić, Kasap, J. Sale, Delavija, Perović, Troskot.

Inače utakmica je bila dosta slaba i nezanimljiva. Domaći su imali nešto više od igre. Međutim, dosta sebična igra pojedinih igrača i ovog puta je došla do izražaja. Tek u trećoj četvrtini domaći su uspjeli realizirati svoju premoć.

Pobjeda »Šibenika« je zaslужena.

Fer igru pokvario je Troskot koji je napustio bazen protestujući da sudija Gold sudi u korist domaćih. (DK)

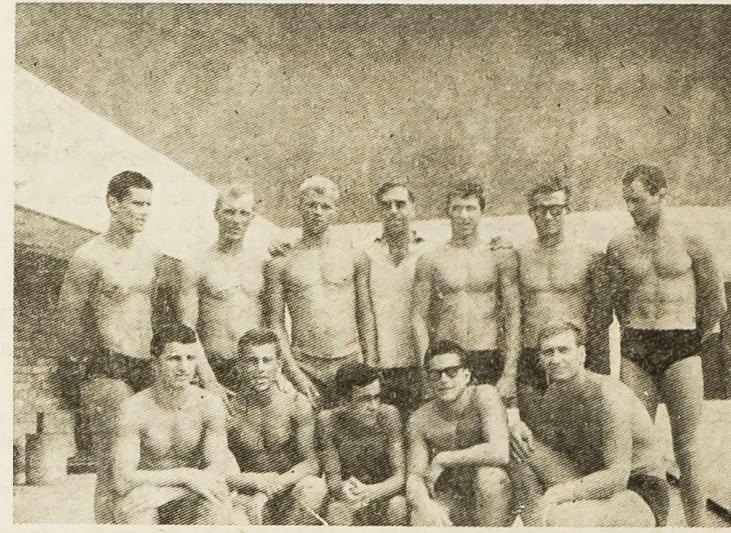
BETINA — MLADOST
(Veli Iž) 3:0

Na plivalištu u Betini — prireden je prijateljski vaterpolo susret između domaće »Betine« i »Mladosti« iz Velog Iža. U veoma lijepoj i dinamičnoj igri pobijedili su Betinjani s rezultatom 3:0.

Kao predigra ovog susreta najmlađi članovi priredili su plivački susret.

Do uvrštenog vaterpolo susreta u Velom Ižu nije došlo uslijed nevremena koje je u nedjelju vladalo na otoku.

(MM)

JURAGA prvak Hrvatske

Na ovogodišnjem prvenstvu pionira Hrvatske koje je održano u Zagrebu, nastupili su i pioniri »Šibenika« koji su postigli nekoliko dobrih rezultata. Na 400 m slobodno pionir Juraga osvojio je sasvim prvo mjesto. Prvo mjesto je također osvojio i Zaninović na 50 m leđna 4x200 m slobodno bila je najbolja u Republici.

Poslije završenog pionirskog prvenstva, trener pionirske reprezentacije Hrvatske uezao je u obzir i tri plivača »Šibenika« za pionirske prvenstvo Jugoslavije, koje je održano u subotu i nedjelju u Mostaru. Članovi reprezentacije su: Juraga, Škarica i Rupić.

Kao i na prvenstvu Hrvatske tako isto i na prvenstvu Jugoslavije Juraga je osvajao prvo mjesto na 800 i 400 m slobodno.

Reprezentacija Hrvatske doista premoćno je osvojila prvo mjesto u Mostaru. (DK)

SA SJEDNICE NOGOMETNOG KLUBA »ŠIBENIK«

BUNTOVNIKE NAJOŠTRIJE KAZNITI

Na jučerašnjoj sjednici nogometnog kluba, osim nastale finansijske krize, razmatrano i pitanje neodlaska sedmorice standardnih igrača u Banju Luku.

Kao prvo, riješeno je pitanje predsjednika, pa je za novog predsjednika izabran Drago Putniković, tajnik Općinskog odbora Socijalističkog saveza Šibenik, a za potpredsjednika je izabran Drago Radević. U Upravni odbor su kooptirana dva nova člana umjeto dvojice članova koji nisu htjeli dolaziti na sjednici.

Upredni odbor je preporučio Disciplinski komisiju kluba da uzme u razmatranje sve igrače koji nisu putovali u Banju Luku i da ih sasluša i na temelju toga doneše odgovarajuće novčane, a ne vremenske kazne, jer je postupak tih igrača izazvao veliko ogorčenje u sportskoj javnosti Šibenika.

Osim toga, Upravni odbor je donio odluku da se svi igrači koji su igrali u Banjoj Luci nagrade radi velikog požrtvovanja na toj utakmici.

Upitao da li je nešto riješeno u pitanju financija, predsjednik Drago Putniković je odgovorio da je situacija ostala ista. Međutim, on se nuda da će svi igrači do utakmice s »Varteksom« primiti sve zaostatke i da će se najvjerojatnije do kraja godine situacija riješiti. Tako će »Šibenik« svoje tekmičenje nastaviti bez problema na koje je našao u početku tekmičenja.

Utakmice četvrtog kola igraju se u nedjelju 11. rujna.

Košarka

„Šibenik“ - „Zadar“ 71:39

U utakmici prethodnjeg kola Južne regije Hrvatske lige »Šibenik« je visokom porazom vođećim na tablici. Pred oko 100 gledalaca u dvorani »Partizana« odigrala se vrlo zanimljiva i dinamična borba s mlađim Zadarima, koji su kao i njihovi rencimirani drugovi u I ligi nosioci brže i atraktivne igre. Iako je prihvatiла način igre »Zadra«, taktički spremnja ekipa »Šibenika« nije dozvolila ni jednog trenutka da joj ti važni bodovi dođu u pitanje. Domaća ekipa je veštito koristila visoke igrače Ramljake i Jurasića kao sakupljače lopti pod košom i vrlo dobre graditeljske igre Bukića i Mrše.

Posebno treba istaknuti simpatični dječački tandem Lustica — Škarica, koji su kao ose obigravali oko protivnika unošeci život i zabunu. Oni su oduševili publiku, a naročito Luštica koji se nepogrešivo »obrušavao« na koš protivnika i sa zapanjujućom preciznošću i lakoćom postigao 32 poena.

Kod gostiju najbolji je bio Vinjak i Majnarić. Sudije Karanović i Maroti u ovoj iznad svega sportskoj utakmici nisu imali prilike da grijese.

Za »Šibeniku« su igrali: Ramljak 5, Bogdan, Juras 19, Gulin, Škarica 6, Mrša 3, Luštica 32 i Bukić 6.

»Šibenik« je savladao još

VESLANJE
**NA EVROPSKOM ŠAMPIONATU
TRLJA ŠESTI**

Od 26. do 29. kolovoza u Duisburgu u Z. Njemačkoj održan je 53. evropski šampionat u vesljanju. Na ovom šampionatu nastupili su i jugoslovenski veslači u pet disciplina. U završnim finalnim borbama plasirala su se četiri jugoslovenske čamce. Među njima nalazio se i skifista »Krke« Damir Trlja, koji je u finalama zauzeo šesto, posljednje mjesto. Prema onome što je pokazao u prednatjecanjima, Trlja je važio kao jedan od najvećih kandidata za titulu ovogodišnjeg šampiona Evrope u samcu. Međutim, prema onome što smo na televiziji vidjeli i prema pisanoj našoj izvještila sa šampionata Trlja je potpuno podbacio u odlučujućoj trci.

ODBOJKA
**OSNOVANA DALMATINSKA
ZONA**

Ove godine po prvi put takmičiće se odbjokačke ekipе u okviru Dalmatinske zone koja obuhvaća područje Zadra, Šibenika i Splita. U zoni će se takmičiti šest ekipa i to: Prvič Luka, Šibenik, Elisa iz Zadra, Zadar, Mladost i Partizan iz Kaštela. (DK)

NOGOMET**BETINA — INZBRUCH 6:3**

U okviru ljetnih sportskih igara u Betini je odigrana nogometna utakmica između domaće »Betine« i gostiju iz austrijskog mesta Inzbrucha. Pobjedila je domaća ekipa sa 6:3.

Susret je pratilo pored mještana i veći broj gostiju koji borave u Betini. (MM)

prošle nedjelje izgubili dva boda u Zadru, pa bi dva boda osvojena u Drnišu dovelo košarkaše »Šibenika« na prag finale Hrvatske.

SKOKOVU U VODU**Pionirsko prvenstvo Hrvatske****„Šibenik“
ekipni prvak**

Priješli dana u Zagrebu je završeno ovogodišnje pionirsko prvenstvo Hrvatske u skokovima u vodu. U ekipnoj konkurenciji prvo mjesto osvojili su skakači »Šibenika« ispred »Medveščaka« iz Zagreba. U pojedinačnoj konkurenciji prvo mjesto osvojio je Neven Renje, član »Šibenika«.

za svaku pohvalu, jer se ipak vidi da klub vodi računa i o ovoj sportskoj grani koja kod nas tek dobiva pravo građanstva.

Za koji dan u Beograd, na omladinsko prvenstvo Jugoslavije u skokovima u vodu, putuje ovogodišnji prvak Hrvatske Renje i njegov klubski drug Baraka. To će za njih predstavljati prvi jači nastup.

(DK)

**GOSTI IZ BAVARSKE ODUSEVILE
ŠIBENČANE**

U nedjelju je u Šibeniku gostovala reprezentacija Bavarske u skokovima u vodu. U ekipi gostiju nastupilo je nekoliko njemačkih reprezentativaca i reprezentativki. Osim skokova sa daske i tornja, gosti su prikazali i vježbe na trampolinu i u figurativnom plivanju. U cijelini gosti su se pokazali kao dobrí majstori i gledaoci su zadovoljni napustili bazen. Osim gostiju iz Bavarske, nastupili su i skakači »Jedinstva« iz Zadra-Bojić i Sutlović. (DK)

Izdaje i štampa: Novinsko-izdavačko poduzeće »Stampa« Šibenik

D